

ДЖЕРЕЛА ТУТ ЖИВИЛЬНІ Б'ЮТЬ...

(Закінчення. Початок у № 16)

НАЙВАЖЛИВІШІ ВІХИ В ТВОРЧОСТІ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ

Насиченим і цікавим видалось творче життя наших майстринь. Це - і щорічні фестивалі народної творчості республіканського і всесоюзного значення, і участь у ВДНГ СРСР, ВДНГ УРСР, республіканські виставки „Народне мистецтво і сучасний побут“, а також численні обласні і зональні виставки декоративно-ужиткового мистецтва. І звідусіль надходили нагороди: медалі лауреатів фестивалів, дипломи, грамоти, інші відзнаки. Частими гостями були рукомесниці села на різноманітних мистецьких акціях і святах фольклору і етнографії у Києві, Львові, Рівному.

Детально хочу написати лише про окремі важливі віхи у творчому житті мисткинь-односельчанок.



Окремої уваги потребує неординарна подія, яка сталася в житті рукомесниць села в травні 1990 року, - виїзне засідання Спілки художників України, яке очолював Володимир Михайлович Прядка, народний художник України, лауреат державної премії ім. Т.Г. Шевченка, член-кореспондент Академії мистецтва України, голова Спілки майстрів народного мистецтва України.

Виїзне засідання було підготовлене працівниками Рівненського обласного Будинку творчості. Ретельно

Голова адміністрації М.Сорока і ще понад 40 керівників обласного рівня вважали за потрібне на власні очі побачити це унікальне село, познайомитися з народними майстрами і їх доробком, простежити, яку роль відіграє школа у пропагуванні ручного ткацтва, як давнього поліського промислу, у його збереженні і розвитку.

На щастя, школа має приміщення, яке за бажанням можна легко і швидко перетворити на виставкову залу - це вестибюль, величезною площею. Виставка була вражаюча за кількістю представлених експонатів і різноманітністю асортименту. Цікавим було і саме оформлення виставки. Над цим попрацювали як майстрині, так і вчителі. Мені довелося виступити в ролі екскурсовода, розповідаючи про творчість кожної із 6 майстринь, аналізуючи своєрідність їх виробів і смаків. Звучало багато запитань і відповідей на них. Кожному із гостей був зроблений невеличкий презент на згадку про наше рідне село. Багато хто із них виявив бажання придбати окремі вироби умільців.

Враження від події у гостей і мисткинь незабутні. До цього хочу додати, що у нашій школі по ткацтву було проведено багато семінарів районного і обласного значення, організованих районним відділом освіти. На уроки ткацтва також запрошувались наші майстрині. І вчитель, і діти на уроки вдягали традиційні поліські серпанкові костюми. Уроки були надзвичайно цікавими, а ще якимись урочистими, святковими.

Знаковою у житті громади села була участь народних майстрів у культурно-мистецькій акції „Мистецтво одного села“, яка щорічно проводилась у Києві в Українському домі. Це виставка народних майстрів декоративно-ужиткового мистецтва під назвою „Барви Полісся“. З усієї Рівненщини саме наше село було вибрано представляти область у столиці в третій декаді травня 2003 року.

Крупове й справді не осоромило честі області й підтвердило, що вибір саме цього села не був випадковим, хоча ще задовго до початку виставки в області точилися дискусії, кому їхати до Києва - підних майстрів і самобутніх фольклорних колективів на Поліссі вистачає. Чи, точніше було б сказати, оскільки село Крупове - унікальне, то вибір випав саме на нього.



ПІСЛЯМОВА

Шляхи використання спадщини народного мистецтва дуже різноманітні, а їх можливості невичерпні. Вони залежать від творчих індивідуальностей, від регіональних відмінностей та ще від багатьох інших факторів. Але беззаперечним є те, що найкращих успіхів досягають ті народні майстри, які до традиційних народних форм підходять творчо, враховуючи при цьому вимоги сьогоденного дня, новий матеріал, техніку, моду, призначення виробу, для якого розробляється той чи інший орнамент.



Твори крупівських рукомесників завжди сучасні, позначені рисами новизни і регіонального стилю, самобутньої виразності і неповторності.

Час показує, що значення традицій в розвитку декоративно-ужиткового мистецтва постійно зростає і в майбутньому ще більш розширюватиметься.

Для моїх односельців це закономірний процес. Краса народного мистецтва захоплює і надихає щораз нові й нові покоління. Завдання народних митців - продовжувати кращі його традиції і сприяти подальшому їх розвитку і збагаченню. Але для успішної роботи в цьому напрямку, тобто, вдалого використання традиційного ткацтва, слід насамперед бездоганно знати це народне ремесло. Адже воно - це саме життя... Теми, мотиви і натхнення для своїх виробів ткалі завжди черпали з природи, з навколишнього

що надзвичайно подію.

Думками повертаюся у ті події 20-річної давнини. У те велике і величне свято народних майстрів мого рідного села. На цьому вернісажі було шість окремих вернісажів. Бо всі 6 мисткинь демонстрували свої кращі доробки. Не буду зараз їх аналізувати, скажу лишень, що враження від побаченого і у В.М. Прядки, і у інших поважних гостей були дуже сильними. Спочатку вони подовгу оглядали витвори кожної майстрині, звертали особливу увагу на те, чи своєрідність цих виробів є ознакою місцевого стилю, як він втілений в орнаментальних формах і принципах композиційного вирішення, на ритміку мотивів узору, кольорову гаму, а також особливості заповнення візерунком площини виробу.

Ніхто з гостей не залишився байдужим до витворів рук моїх односельців. В підсумковому слові Володимир Михайлович відзначив високу художню цінність доробку мисткинь і їх унікальність, зокрема, вдало підібрані і поєднані орнаментальні комплекси, їх вишуканий композиційний лад, колірність, охайність робіт та досконалість технічного виконання, тонке чуття і своєрідність смаків кожної майстрині.

Не приховували свого захоплення і замилювання крупівськими ткалями і інші члени делегації. Слова похвали і вдячності довго лунали у тій залі. Але головне - це висновок, який зробили поважні гості з Києва: „Вам треба створити свій крупівський осередок Спілки майстрів народного мистецтва України. Ви цього заслуговуєте своєю багаторічною неповторною творчістю”.

Не створили. Чому? Завжди на рік проведення цього засідання - 1990. За ним - розпад СРСР, утворення незалежної держави, реформатування міністерств, відомств, відхід одних, прихід інших людей.

Хоча в підсумку хочу сказати, мені дуже жаль, що не знайшлося за 19 років незалежності чи то чиєсь доброї волі, чи часу, чи бажання підтримати цей унікальний самобутній центр народного ручного ткацтва.

Цікавою була виставка творчого доробку майстринь, організована в приміщенні школи села. Ця подія відбулася у вересні 1999 року. Дійство проходило в рамках виїзного засідання колегії Рівненської обласної держадміністрації.



Крупляни привезли до Києва надзвичайно багату виставку. Кожна майстриня виставила найкраще з власного доробку.

А це тут можна було побачити і багато інших цікавих, майже раритетних речей: сільський дерев'яний реманент, лави, ткацький верстат, (до речі, в дії), прядку, чекало, потесь, сукало, веретена, цівки. На відкритті виставки можна було навіть подивитися на власні очі, як лляна куделя прядеться в тонісінку нитку, а з ниток народжується рушник. Там за кроснами, так би мовити „в прямому ефірі”, працювали по черзі всі мисткині. І, не відриваючись від роботи, давали інтерв'ю чисельним журналістам, які висвітлювали потім цю мистецьку акцію у ЗМІ.

На відкритті виставки було так багато гостей, відомих особистостей у мистецьких колах, що виставкова зала ледь-ледь вмістила бажаючих. А серед гостей - Леопольд Ященко, Ніна Матвієнко, Едуард Драч, Дмитро Чередниченко, Кирило Стеценко, Олексій Доля, Катерина Божко і ще багато інших, не байдужих до прадавньої культури нашого народу.

Прикметне, що виставка „Барви Полісся” відкрилася якраз у Шевченківські дні. „Ваше мистецтво - найкраща пелюстка у вінок пам'яті Кобзаря”, - сказав, дякуючи майстрам директор музею, Сергій Гальченко.

Усі десять днів, що тривала виставка, інтерес до неї був величезним. Були репортажі по телебаченню, радіо, в пресі, приходили екскурсії. А це дає підстави сподіватися, що рано ще записувати народну творчість в музейні експонати. Принаймні, допоки ще живі такі майстри.

З виставки крупівські рукоемесники привезли грамоти, цінні подарунки. Але найдорожчими для них були і залишаються спогади про цю подію в їхньому житті, теплі слова подяки і захоплення, висловлені киянами. А ще - кольорові світлини, відеозаписи.

творів їх формі, відповідність самої форми виробу. А в загальному виразно простежується стильова цілісність кожного виробу майстрів і предметного середовища, для якого він створений.

Без розуміння всіх особливостей народного мистецтва, без знання характерних для Полісся орнаментальних форм, принципів композиційної побудови і колористичного вирішення виробів і їх органічного зв'язку з побутом неможливо правильно використовувати багату спадщину, розвивати і примножувати традиції. Численні зразки затикання на полотні предків, що їх дбайливо зберегли мої односельці, стали для них основою в особистих творчих пошуках, своєрідними художніми еталонами при розробці все нових і нових орнаментів і цілих орнаментальних комплексів.

Таким чином, вивчення традицій завжди буде актуальним, бо традиції відкривають найбільш прямий і правильний шлях до створення сучасних виробів. Адже саме в творчому переосмисленні традицій - гарантія їх збагачення, а разом з тим і поступального розвитку декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема, ткацтва у с. Крупове. Тільки глибоке і всебічне оволодіння традиціями, тобто їх вивчення, розвиток і творчі переосмислення всього того, що було створено попередніми поколіннями, змогло спричинити появу такого розмаїття виробів наших ткаць.

Не вивірити з пам'яті, а вберегти мистецтво ткацтва від забуття й байдужості, зробити набуток для наших дітей і нащадків - ось головне завдання народних майстрів. Уміти берегти - це настійне веління часу і ми не можемо стояти осторонь. Важливо сьогодні з усією пристрасною будити в людях цю потребу - оберігати народні традиції в усіх їх формах, природній мудрості і гармонійності. Берегти кожний виплеск духовності, кожне зернятко досвіду предків, примножувати і розвивати - ось чим живе моє рідне село Крупове і; як я думаю, буде жити віками.

Уляна БУКАЙЛО,
с. Крупове.